

Klimova, N. V. "Finansovyy kapital: sushchnost i metody otsenki" [Financial capital: the essence and methods of evaluation]. *Finansovyy analiz*, no. 2 (2010): 61-95.

Kornieiev, V. V. "Rukh kapitalu i finansova lohistyka" [Capital movement and financial logistics]. *Finansy Ukrainy*, no. 11 (2002): 23-31.

[Legal Act of Ukraine] (2013). <https://dtk.com.ua/show/2cid010035.html>

Leshchuk, V. P., and Busniuk, S. V. "Teoretychni osnovy formuvannia finansovoho kapitalu intehrovanykh struktur klaster-noho typu" [Theoretical foundations of formation of financial

capital of integrated cluster type structures]. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli*, vol. 1, no. 6 (2011): 353-357.

Makkonell, K. R., and Briu, S. L. *Ekonomiks: printsipy, problemy, politika* [Economics: principles, problems, politics], vol. 2. Moscow: Infra-M, 2003.

Terekhin, V. I. et al. *Finansovoye upravleniye firmoy* [Financial management of the firm]. Moscow: Ekonomika, 1998.

Vorobev, Yu. N. *Finansovyy kapital predpriyatiy: teoriya, praktika, upravleniye* [Financial capital of enterprises: theory, practice, management]. Simferopol: Tavriya, 2006.

УДК 336.1

БЮДЖЕТНА БЕЗПЕКА РЕГІОНУ ЯК ФАКТОР ЙОГО СТАЛОГО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

©2018 ГЛАДКОВА О. В., СВИНАРЕНКО Т. І.

УДК 336.1

Гладкова О. В., Свинарченко Т. І. Бюджетна безпека регіону як фактор його сталого соціально-економічного розвитку

Метою статті є визначення сутності та поточного стану бюджетної безпеки регіонів. Розглянуто існуючі підходи до визначення поняття «бюджетна безпека»; надано авторську точку зору щодо його розуміння. На підставі теоретичного огляду запропоновано визначення поняття «бюджетна безпека регіону» як фінансової автономії територіальної одиниці, яка б забезпечувала місцевим органам влади самостійність у формуванні та розподілі фінансових ресурсів з метою реалізації покладених на них функцій. Авторами проведено аналіз поточного стану бюджетної безпеки регіонів України за 2014–2016 рр. Зроблено висновок про необхідність посилення бюджетної безпеки регіонів країни шляхом формування ефективної бюджетної політики та відповідного бюджетного механізму, а також із урахуванням сучасного нормативно-правового забезпечення.

Ключові слова: бюджетна безпека регіону, доходи місцевих бюджетів, видатки місцевих бюджетів, індикатори бюджетної безпеки місцевих бюджетів, реформа місцевого самоврядування.

Рис.: 1. **Табл.:** 5. **Бібл.:** 16.

Гладкова Ольга Вячеславівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри управління та економіки підприємства, Національний фармацевтичний університет (вул. Пушкінська, 53, Харків, 61002, Україна)

E-mail: olgladkova25@gmail.com

Свинарченко Тетяна Іванівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та підприємництва, Донбаська державна машинобудівна академія (вул. Академічна, 72, м. Краматорськ, Донецька обл., 84313, Україна)

E-mail: svtat@ukr.net

УДК 336.1

Гладкова О. В., Свинарченко Т. І. Бюджетная безопасность региона как фактор его устойчивого социально-экономического развития

Целью статьи является определение сущности и текущего состояния бюджетной безопасности регионов. Рассмотрены существующие подходы к определению понятия «бюджетная безопасность»; представлена авторская точка зрения на его понимание. На основании теоретического обзора предложено определение понятия «бюджетная безопасность региона» как финансовой автономии территориальной единицы, которая бы обеспечивала местным органам власти самостоятельность в формировании и распределении финансовых ресурсов для реализации возложенных на них функций. Авторами был проведен анализ текущего состояния бюджетной безопасности регионов Украины за 2014–2016 гг. Сделан вывод о необходимости усиления бюджетной безопасности регионов страны путем формирования эффективной бюджетной политики и соответствующего бюджетного механизма, а также с учетом современного нормативно-правового обеспечения.

Ключевые слова: бюджетная безопасность региона, доходы местных бюджетов, расходы местных бюджетов, индикаторы бюджетной безопасности местных бюджетов, реформа местного самоуправления.

Рис.: 1. **Табл.:** 5. **Библ.:** 16.

Гладкова Ольга Вячеславовна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры управления и экономики предприятия, Национальный фармацевтический университет (ул. Пушкинская, 53, Харьков, 61002, Украина)

E-mail: olgladkova25@gmail.com

Свинарченко Татьяна Ивановна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры финансов, банковского дела и предпринимательства, Донбасская государственная машиностроительная академия (ул. Академическая, 72, г. Краматорск, Донецкая обл., 84313, Украина)

E-mail: svtat@ukr.net

UDC 336.1

Hladkova O. V., Svyarenko T. I. The Budget Security of Region as a Factor of Its Sustainable Socio-Economic Development

The article is aimed at defining the essence and current status of regional budget security of regions. The existing approaches to the definition of «budget security» are considered; the authors' point of view on understanding of this concept is presented. On the basis of the related theoretical review, a definition of the concept of «budget security of region» is suggested as financial autonomy of a territorial unit, which would provide local authorities with autonomy in the formation and distribution of financial resources in order to implement the functions assigned to them. The authors analyzed the current status of the budget security of regions of Ukraine for 2014–2016. It is concluded that the budget security of regions of the country should be strengthened by forming an effective budget policy and the corresponding budgetary mechanism, while taking into consideration the modern normative-legal provision.

Keywords: budget security of region, incomes of local budgets, expenditures of local budgets, indicators of budget security of local budgets, reform of local self-government.

Fig.: 1. **Tbl.:** 5. **Bibl.:** 16.

Hladkova Olga V. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management and Enterprise Economics, National Pharmaceutical University (53 Pushkinska Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: olgladkova25@gmail.com

Svyarenko Tetyana I. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Banking and Entrepreneurship, Donbass State Academy of Machine Building (72 Akademichna Str., Kramatorsk, Donetsk region, 84313, Ukraine)

E-mail: svtat@ukr.net

Глобалізація світового економічного простору, загрози, що супроводжують даний процес, на перший план поставили питання економічної та фінансової безпеки сучасного світу, для якого, окрім всього, є характерними і посилення міжнародних конфліктів, тероризму, організованої злочинності, бідності, тощо. Національна безпека держави, як гарантія його незалежності, стабільності й ефективності життєдіяльності суспільства, характеризуються, перш за все, станом його економіки та захищеністю від загроз фінансової безпеки, найважливішою складовою якої є бюджетна безпека.

Зазначимо, що питання, пов'язані з бюджетною безпекою, є досить актуальними для різних країн. Особливо гостро вони проявляються під час певних негативних процесів, що відбуваються в державі та безпосередньо впливають на збалансованість бюджетів усіх рівнів. До того ж, сьогодні визначається зростаюча роль нових критеріїв бюджетної безпеки, пов'язаних, насамперед, із забезпеченням фінансової стійкості національної системи та її окремих регіонів. Сучасні тенденції функціонування бюджетної системи України доводять до необхідності пошуку нової концепції організації фінансових відносин між «центром» і «регіонами», до необхідності формування ефективної бюджетної регіональної політики, що сприятиме посиленню правової, організаційної та фінансової спроможності територіальних утворень та їх сталому розвитку. Тому забезпечення бюджетної безпеки регіонів має бути одним із ключових напрямків державної політики під час реалізації її стратегічних соціально-економічних пріоритетів.

Дослідженню питань бюджетної безпеки країни приділяли увагу значна кількість вітчизняних та іноземних учених-економістів, серед яких можна визначити труди: О. Богма, О. Ш. Бланкарта, О. Бородія, Дж. Б'юкенена, О. Василика, В. Гейця, Н. Корень, І. Нечипорук, М. Петричко, Дж. Стігліца, С. Фішера, С. Юрія та ін. У їх роботах висвітлено фундаментальні основи формування фінансової та бюджетної безпеки на рівні держави та окремих територій. Незважаючи на вагомий внесок наукових праць зазначених дослідників, певне коло питань концептуального та методологічного характеру залишається недостатньо дослідженим, зокрема проблеми забезпечення бюджетної безпеки окремих територіальних одиниць у контексті реформування державної влади та проведення бюджетної реформи.

Дослідження категорії «бюджетна безпека» повинно базуватися на розумінні даного явища як системного. З огляду на те, що бюджетна безпека регіонів є складовою більш широкого поняття – бюджетна безпека держави, дослідимо її сутність. У табл. 1 наведено різноманітні точки зору на дану дефініцію.

Дослідження категорії «бюджетна безпека» повинно базуватися на розумінні даного явища як системного. З огляду на те, що бюджетна безпека регіонів є складовою більш широкого поняття – бюджетна безпека держави, дослідимо її сутність. У табл. 1 наведено різноманітні точки зору на дану дефініцію.

Таблиця 1

Підходи щодо визначення поняття «бюджетна безпека»

Автор/Джерело	Визначення поняття «бюджетна безпека»
Богма О. [2]	Такий стан бюджетної системи, за якого в умовах відсутності реальних загроз, своєчасного реагування на потенційні ризики відбувається повна реалізація національних інтересів у бюджетній сфері. Проте автором зазначено, що в умовах економічної нестабільності позбутися тих чи інших загроз неможливо, отже, бюджетна безпека – це такий стан, який фактично неможливо реалізувати в сучасній реальності
Бородій О. [3]	Захищеність від впливу внутрішніх і зовнішніх загроз бюджетній системі, що досягається за рахунок здатності органів влади формувати в достатньому обсязі бюджетні ресурси для виконання ними своїх функцій, забезпечувати стійкість основних параметрів платіжно-розрахункової системи, найбільш оптимально залучати та використовувати позикові кошти для фінансування бюджетних видатків, попереджати порушення бюджетного законодавства з метою сприяння стійкому соціально-економічному розвитку держави
Корень Н. [9]	Являє собою вагомий індикатор і критерій ефективності бюджетної політики та організації бюджетного процесу, яка забезпечує такий стан платоспроможності та фінансової стійкості державних фінансів, що надає можливість органам державної влади максимально ефективно виконувати покладені на них функції
Нечипорук Л. [12]	Можливість виконання державою покладених на неї функцій, що зумовлена рівнем її платоспроможності та є показником бюджетної безпеки держави
Петричко М. [14]	Здатність держави ефективно виконувати покладені на неї функції та забезпечувати фінансову стійкість державних фінансів за рахунок збалансування доходів та видатків зведеного бюджету з урахуванням соціально-економічного розвитку економіки
Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України [10]	Стан забезпечення платоспроможності та фінансової стійкості державних фінансів, що надає можливість органам державної влади максимально ефективно виконувати покладені на них функції

Критичний аналіз цих та інших визначень поняття «бюджетна безпека» свідчить про те, що вона має різностороннє змістове наповнення, і кожна з цих сторін може братися за основу її економічної сутності [1; 6; 11].

Вважаємо, що сутність *бюджетної безпеки держави* можна визначити як спроможність бюджетної системи якісно розподілити бюджетні ресурси під час реалізації своїх функцій та забезпечити фінансову самостійність держави. Зазначимо, що об'єктом бюджетної безпеки виступають: державні фінанси, бюджетна політика, бюджетна система, державний і місцеві бюджети, зведений бюджет держави. Отже, невід'ємним і виключним атрибутом бюджетної безпеки як домінантної складової фінансової безпеки держави є бюджет і рівень його збалансованості.

На нашу думку, цілком логічним буде визначення сутності бюджетної безпеки окремих регіонів з огляду на сутність бюджетної безпеки держави.

Отже, *фінансова безпека регіону* – це його фінансова самостійність (автономія), яка забезпечує місцевим органам влади самостійність у формуванні достатніх за обсягами бюджетних ресурсів та розпорядженні ними для виконання своїх функцій. Тобто, фінансовою основою розвитку територій та забезпечення їх фінансової стійкості мають бути збалансовані місцеві бюджети, які виконують функції як інструменту реалізації державної регіональної політики у вирішенні таких важливих завдань,

як структурна перебудова економіки, вирівнювання соціально-економічного розвитку територій, розвиток місцевого господарства тощо, так і основного інструменту реалізації політики місцевих органів влади, яким необхідно надати можливість самостійно визначати пріоритети у своїй діяльності та реалізувати їх за допомогою коштів місцевих бюджетів.

Проте в Україні поки ще не вдається забезпечити самодостатність місцевих бюджетів та їх реальну збалансованість, не досягнуто і чіткого розмежування повноважень між гілками влади, між видатками державного та місцевих бюджетів. Фактично зростає рівень централізації ВВП, погіршується власна база доходів місцевих бюджетів та зростає їх залежність від центрального бюджету через систему міжбюджетних трансферів. Водночас частка місцевих бюджетів стосовно ВВП відображає їх роль в економіці країни та засвідчує той факт, що між станом розвитку місцевих фінансів і стабільністю функціонування всієї фінансової системи держави існує щільний зв'язок.

Дослідження динаміки доходів зведеного, державного та місцевих бюджетів у 2014–2016 рр. (табл. 2) свідчить про те, що частка доходів місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) у зведеному бюджеті країни незначна та нестабільна.

Дослідження структури доходів місцевих бюджетів за 2014–2016 рр. (табл. 3) вказують на високий рівень міжбюджетних трансфертів (більш ніж 50%) у доходах та фінансову залежність місцевих бюджетів від центрального бюджету.

Таблиця 2

Доходи зведеного, державного та місцевих бюджетів у 2014–2016 рр.

Дохід	2014 р.	2015 р.	2016 р.	Темп змін, %	
				2015/2014	2016/2015
Зведений бюджет України, млрд грн., у т. ч.:	455,9	652,0	782,7	143	120
– загальний фонд	388,9	602,7	718,3	154	119
– спеціальний фонд	67,0	49,3	64,4	-27	131
Державний бюджет (без урахування міжбюджетних трансфертів), млрд грн, у т. ч.:	354,8	531,5	612,1	149	115
– загальний фонд	308,7	501,1	571,6	162	114
– спеціальний фонд	46,1	30,4	40,5	-35	133
Частка у доходах зведеного бюджету, %	77,8	81,5	78,2	x	x
Місцеві бюджети (без урахування міжбюджетних трансфертів), млрд грн, у т. ч.:	101,1	120,5	170,6	119	141
– загальний фонд	80,2	101,6	146,6	127	144
– спеціальний фонд	20,9	18,9	24,0	-10	1,30
Частка у доходах зведеного бюджету, %	22,2	18,5	21,8	x	x

Джерело: розраховано за даними звіту про виконання бюджету за 2016 р. [4].

Структура доходів місцевих бюджетів за 2014–2016 рр.

Показник	2014 р.	2015 р.	2016 р.	Темп змін, %	
				2015/2014	2016/2015
Доходи місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів), млрд грн, у т. ч.:	101,1	120,5	170,6	121,8	141,6
– загальний фонд	80,2	101,6	146,6	126,7	144,3
– спеціальний фонд	20,9	18,9	24,0	90,4	127,0
Міжбюджетні трансферти, млрд грн, у т. ч.:	130,6	174,0	195,4	133,2	112,3
– загальний фонд	116,8	173,2	194,7	148,3	112,4
– спеціальний фонд	13,8	0,8	0,7	5,8	85,7
Доходи місцевих бюджетів усього, млрд грн	231,7	294,5	366,0	127,1	124,3
Частка міжбюджетних трансфертів у доходах місцевих бюджетів, %	56,4	59,1	53,4	x	x

Джерело: розраховано за даними звіту про виконання бюджету за 2016 р. [4].

Значний обсяг трансфертів у загальному фонді місцевих бюджетів дозволяє зробити висновок про те, що держава переслідує ціль щодо фінансового забезпечення виконання, насамперед, делегованих повноважень місцевих органів влади. Що стосується видатків на розвиток територій, які здійснюються із спеціального фонду бюджетів, то фінансова допомога дуже незначна та має тенденцію до скорочення. Традиційно у структурі трансфертів значну частку займають субвенції із соціального захисту населення. За 2016 р. вони становили 48,2% від усіх міжбюджетних трансфертів, що надійшли з державного бюджету [4]. Зрозуміло, що така висока частка цільових трансфертів значно погіршує фінансову самостійність місцевих органів влади.

Зазначимо, що частка видатків місцевих бюджетів у зведеному бюджеті (табл. 4) становила 41,4%, що на 0,7% більше, ніж аналогічний показник 2015 р. При цьому частка видатків загального фонду місцевих бюджетів порівняно з відповідним показником попереднього року не змінилася і склала 38,6%; частка видатків спеціального фонду зросла на 2,6% – до 60%. Позитивним є й збільшення рівня перерозподілу ВВП через місцеві бюджети України, який, за даними 2016 р., становить 14,70%, що на 0,62% більше за відповідний показник попереднього року [4].

Враховуючи той факт, що переважну більшість соціальних послуг населення отримує саме від органів місцевого самоврядування, частка місцевих бюджетів стосовно ВВП держави має зростати, паралельно повинна зростати частка місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України, що є важливим фактором збільшення нормативів бюджетної забезпеченості в процесі формування видаткової частини міс-

цевих бюджетів і реального виконання повноважень місцевого самоврядування.

Безумовно, фінансова стабільність держави та її окремих регіонів залежить від досконалості бюджетного процесу, від ефективності бюджетного планування, від своєчасного та в повному обсязі фінансування запланованих цілей, заходів і програм. Оцінка виконання видатків зведеного, державного та місцевих бюджетів за 2014–2016 рр. свідчить про невиконання запланованих показників, що має негативні наслідки та дестабілізує державні фінанси (рис. 1).

За даними Державного казначейства України, у 2016 р. було перераховано 195,4 млрд грн міжбюджетних трансфертів із державного бюджету до місцевих бюджетів, що становить 99,3% від запланованого річного обсягу; до загального фонду місцевих бюджетів надійшло 99,5% коштів у порівнянні із запланованими показниками; до спеціального фонду надійшло лише 64,0% від запланованого обсягу (див. рис. 1).

Огляд сучасної наукової та методичної літератури з питань оцінки бюджетної безпеки дозволяє виокремити основні її критерії в розрізі територіальних одиниць: рівень дефіциту чи профіциту місцевих бюджетів; рівень виконання плану за доходами місцевих бюджетів; рівень виконання плану за видатками місцевих бюджетів; частка доходів місцевих бюджетів у ВВП; частка видатків місцевих бюджетів у ВВП; обсяг трансфертів з державного бюджету у відсотках до ВВП; амплітуда коливань бюджетних трансфертів на одну особу між регіонами; амплітуда коливань бюджетних видатків на одну особу між регіонами тощо [7; 8; 16]. Оцінка безпеки місцевих бюджетів за окремими критеріями в межах проведеного нами аналізу надано в табл. 5.

Видатки зведеного, державного і місцевих бюджетів за 2014–2016 рр.

Показник	2014 р.	2015 р.	2016 р.	Темп змін, %	
				2015/2014	2016/2015
Зведений бюджет, млрд грн, у т. ч.:	523,0	679,9	835,6	130	123
– загальний фонд	443,1	604,8	729,8	136	121
– спеціальний фонд	79,9	75,1	105,8	–7	141
Державний бюджет (без урахування міжбюджетних трансфертів), млрд грн, у т. ч.:	299,5	402,9	489,4	135	121
– загальний фонд	254,4	371,5	447,8	146	121
– спеціальний фонд	45,1	31,4	41,6	–31	132
Частка у видатках зведеного бюджету, %	57,3	59,3	58,6	x	x
Місцеві бюджети (без урахування міжбюджетних трансфертів), млрд грн, у т. ч.:	223,5	276,9	346,2	124	125
– загальний фонд	188,8	233,3	282,0	124	121
– спеціальний фонд	34,7	43,6	64,2	126	147
Частка у видатках зведеного бюджету, %	42,7	40,7	41,4	x	x

Джерело: розраховано за даними звіту про виконання бюджету за 2016 р. [4].

Таблиця 5

Індикатори, порогові значення та показники безпеки місцевих бюджетів за 2014–2016 рр.

Індикатор безпеки	Порогове значення	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Валовий внутрішній продукт України (у фактичних цінах), млрд грн	–	1566,7	1979,4	2383,1
Доходи місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів), млрд грн	–	101,1	120,5	170,6
Частка доходів місцевих бюджетів у ВВП, %	–	6,5	6,1	7,2
Видатки місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів), млрд грн	–	223,5	276,9	346,2
Частка видатків місцевих бюджетів у ВВП, %	–	14,2	13,9	14,5
Рівень виконання бюджетних видатків, %	Не менше 98	84,4	94,1	93,1
Міжбюджетні трансферти, млрд грн	–	130,6	174,0	195,4
Обсяг трансфертів з державного бюджету, у % до ВВП	10–15	8,3	8,8	8,2

Джерело: розраховано за даними звіту про виконання бюджету за 2016 р. [4] та за даними Мінфіну про обсяги ВВП у 2014–2016 рр. [5].

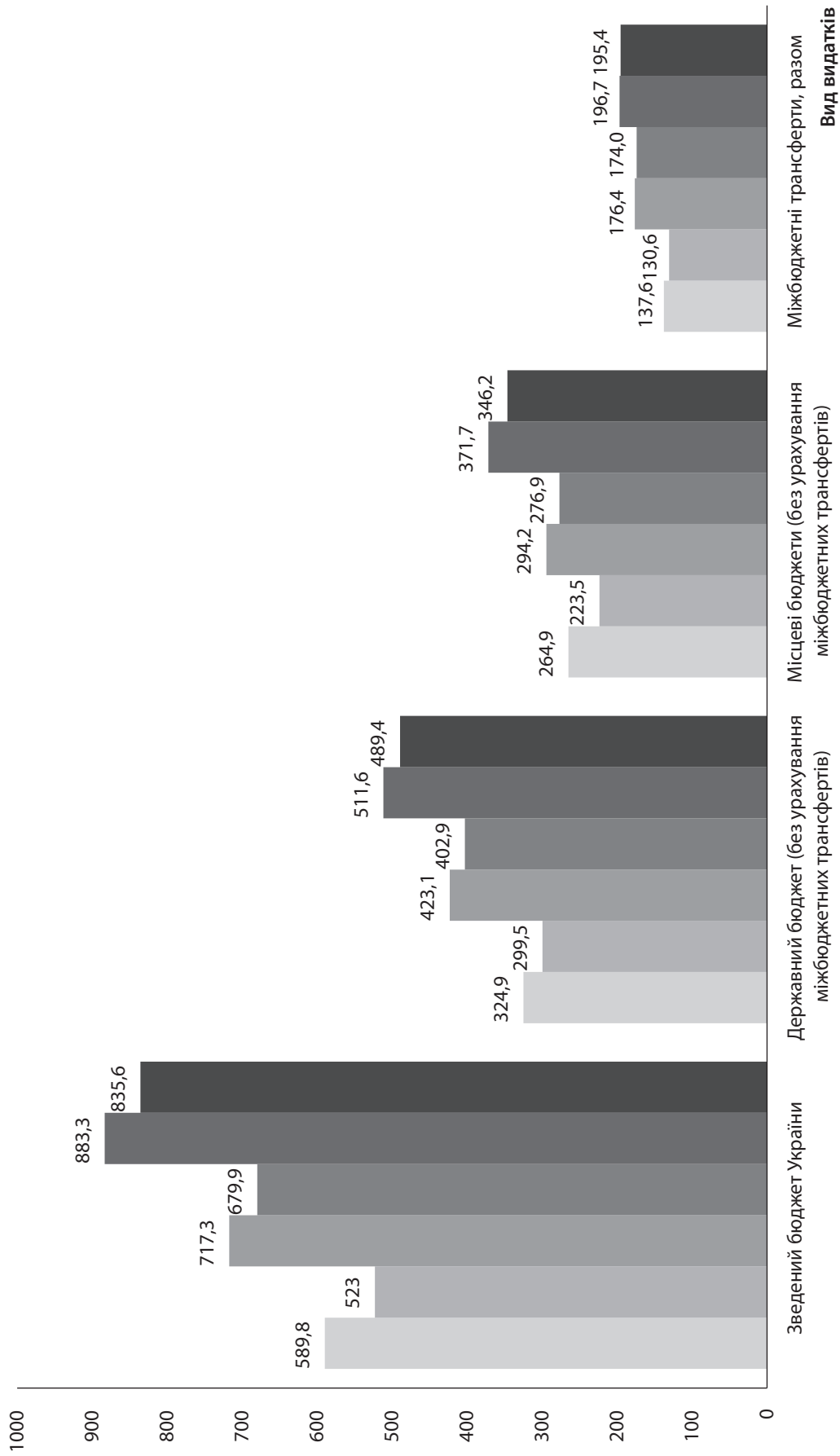
Результати оцінки вказують на те, що: за обсягом трансфертів з державного бюджету у відсотках до ВВП місцеві бюджети знаходяться в безпечній зоні. За рівнем виконання бюджетних видатків стан місцевих бюджетів небезпечний протягом всього періоду; за показниками, щодо яких не встановлено порогових значень, спостерігається позитивна динаміка, хоча зберігається низький рівень доходів і видатків місцевих бюджетів у ВВП.

Отримані результати дослідження дозволяють зробити пропозицію щодо розширення існуючого переліку критеріїв оцінки бюджетної безпеки територій та доповнити його такими показниками: динаміка і частка доходів місцевих бюджетів у

зведеному бюджеті держави; динаміка і частка видатків місцевих бюджетів у зведеному бюджеті держави; динаміка і частка міжбюджетних трансфертів із державного бюджету місцевим бюджетам; а також їх структуру та якісний склад. Вважаємо, що саме така сукупність показників дозволить надати всебічну оцінку рівня фінансової автономії місцевих бюджетів як основи фінансової безпеки територіальних утворень.

Відмітимо, що у 2014 р. в Україні було запроваджено нову модель міжбюджетних відносин. Основною відмінністю нової системи бюджетного регулювання є скасування дотації вирівнювання та запровадження базової (реверсної) дотації, а також освітньої субвенції, медичної субвенції, субвенції на забезпечення медичних заходів окремих державних

Видатки,
млн грн

■ 2014 р. план ■ 2014 р. факт ■ 2015 р. план ■ 2015 р. факт ■ 2016 р. план ■ 2016 р. факт

Рис. 1. Виконання видатків зведеного, державного та місцевих бюджетів за 2014–2016 рр., млрд грн

програм і комплексних заходів програмного характеру. Цим заходом держава бере на себе функцію щодо фінансового забезпечення поточних видатків установ медичної та освітньої сфери, що належать до повноважень місцевих бюджетів і складають значний обсяг у їх видатках. За даними Державного казначейства, вони склали 22,7% та 22,8% відповідно (за 2015 р. – 26,5% і 25,3%). Базова дотація за аналізований період була перерахована в обсязі 4,7 млрд грн. Надходження до державного бюджету від зарахування реверсної дотації склали 3,0 млрд грн [4].

Цілу низку існуючих проблем в управлінні територіями та забезпеченні реальних можливостей їх сталого соціально-економічного розвитку покликана розв'язати реформа місцевого самоврядування. Сучасна реформа передбачає передачу повноважень та відповідних фінансових ресурсів на місцевий рівень. Це, своєю чергою, зумовлює необхідність формування відповідної інституційної основи діяльності територіальних одиниць – укрупнених самодостатніх спроможних громад на підставі Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [15]. Проте об'єднання (укрупнення) громад є лише першим кроком щодо забезпечення фінансової стабільності місцевого самоврядування та досягнення сталого розвитку територій. В умовах територіальної та владної децентралізації суттєвим фактором забезпечення фінансової автономії регіонів повинна стати бюджетна децентралізація. Вона передбачає такий рівень фінансування територіальних громад, який надає місцевому самоврядуванню не тільки право, але й реальну можливість розпоряджатися фінансовими ресурсами для належного виконання покладених на нього функцій, що, своєю чергою, є передумовою забезпечення фінансової самостійності регіонів та їх бюджетної безпеки [13].

Отже, створення основ бюджетної безпеки регіонів потребує формування ефективної бюджетної політики та відповідного бюджетного механізму.

ВИСНОВКИ

Виходячи з вищезначеного, можна встановити, що бюджетна безпека регіонів уявляє собою їх фінансову автономію, яка забезпечує місцевим органам влади самостійність у формуванні та розподілі фінансових ресурсів з метою найбільш повного використання конкурентних переваг територіальної одиниці, здатності реалізувати і захищати регіональні економічні та соціальні інтереси, забезпечувати стабільність регіональної економіки та надійність усіх елементів економічної системи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізм забезпечення) : дис...-д-ра екон. наук : 08.04.01. Київ, 2000. 438 с.

2. Богма О. С. Сутність бюджетної безпеки в системі забезпечення національних інтересів. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 4. С. 282–285.

3. Бородій О. А. Управління бюджетною безпекою України : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Чернівці, 2015. 20 с.

4. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2016 рік / Зубенко В. В., Самчинська І. В., Рудик А. Ю. та ін. / ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження», USAID. Київ, 2017. 92 с. URL: [http://www. ibser.org.uarg.ua/sites/default/files/kv_iv_2016_monitoring_ukr_0.pdf](http://www.ibser.org.uarg.ua/sites/default/files/kv_iv_2016_monitoring_ukr_0.pdf).

5. Валовий внутрішній продукт України / Мінфін. Фінансовий портал. URL: <http://index.minfin.com.ua/index/gdp>

6. Василик О., Мочерний С. Фінансова безпека // *Економічна енциклопедія* : у 3 т. Київ : Видавничий центр «Академія», 2002. Т. 3. 952 с.

7. Деменюк О. В. Бюджетна безпека України як одна зі складових фінансової безпеки держави. URL: http://www.rusnauka.com/7_NND_2009/Economics/43052.doc.htm

8. Кириленко О., Стацук О. Оцінювання макроекономічних чинників формування фінансової безпеки України. *Світ фінансів*. 2017. Вип. 2. С. 7–16.

9. Корень Н. Бюджетна безпека держави в умовах соціально-економічних трансформацій. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Економіка*. 2017. Вип. 4. С. 159–164. URL: <http://ecj.oa.edu.ua/articles/2017/32/32.pdf>

10. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України : затверджена Наказом Мінекономрозвитку України від 29.10.2013 р. № 1277. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13>

11. Миколайчук А. Б. Методичний підхід до прогнозування рівня фінансової безпеки держави в системі моніторингу. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2012. № 38. С. 81–86.

12. Нечипорук Л. В. Посилення загроз фінансовій безпеці держави в умовах фінансової глобалізації. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2012. № 1. С. 282–298.

13. Соціально-економічний розвиток регіонів України: тенденції першої половини 2017 року. URL: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/region_Ukr-d43fd.pdf

14. Петричко М. М. Оцінка рівня бюджетної безпеки України: проблеми та шляхи вирішення. *Економічний проєкт*. 2015. № 97. С. 140–148.

15. Управління стратегічним розвитком об'єднаних територіальних громад: інноваційні підходи та інструменти : монографія / С. М. Серьогін, Ю. П. Шаров, Є. І. Бородін, Н. Т. Гончарук та ін. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2016. 276 с. URL : http://www.dridu.dp.ua/proekt_ms/doc/monografiya_2016.pdf

16. Управління фінансовою безпекою економічних суб'єктів : навч. посіб. / С. М. Фролов, О. В. Козьменко, А. О. Бойко та ін. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2015. 332 с.

REFERENCES

Baranovskyi, O. I. "Finsanova bezpeka v Ukraini (metodohiia otsinky ta mekhanizm zabezpechennia)" [Financial security in Ukraine (assessment methodology and security mechanism)]: *dys. ...d-ra ekon. nauk : 08.04.01*, 2000.

Bohma, O. S. "Sutnist biudzhethnoi bezpeky v systemi zabezpechennia natsionalnykh interesiv" [The essence of bud-

getary security in the system of ensuring national interests]. *Ekonomika i suspilstvo*, no. 4 (2016): 282-285.

Borodii, O. A. "Upravlinnia biudzhethnoiu bezpekoiu Ukrainy" [Management of budgetary security of Ukraine]: *avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.08*, 2015.

Demeniuk, O. V. "Biudzhethna bezpeka Ukrainy yak odna zi skladovykh finansovoi bezpeky derzhavy" [Budget security of Ukraine as one of the components of financial security of the state]. http://www.rusnauka.com/7_NND_2009/Economics/43052.doc.htm

Frolov, S. M. et al. *Upravlinnia finansovoiu bezpekoiu ekonomichnykh subiektiv* [Management of financial security of economic entities]. Sumy: DVNZ «UABS NBU», 2015.

Koren, N. "Biudzhethna bezpeka derzhavy v umovakh sotsialno-ekonomichnykh transformatsii" [Budget security of the state in the conditions of socio-economic transformations]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»*. Seriya : *Ekonomika*. 2017. <http://ecj.oa.edu.ua/articles/2017/32/32.pdf>

Kyrylenko, O., and Stashchuk, O. "Otsiniuvannia makroekonomichnykh chynnykiv formuvannia finansovoi bezpeky Ukrainy" [Estimation of macroeconomic factors of formation of financial security of Ukraine]. *Svit finansiv*, no. 2 (2017): 7-16.

[Legal Act of Ukraine] (2013). <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13>

Mykolaichuk, A. B. "Metodychni pidkhid do prohnozuвання rinvia finansovoi bezpeky derzhavy v systemi monitorynhu" [Methodical approach to forecasting the level of financial security of the state in the monitoring system]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, no. 38 (2012): 81-86.

Nechyporuk, L. V. "Posylennia zahroz finansovii bezpetsi derzhavy v umovakh finansovoi hlobalizatsii" [Increasing

threats to the financial security of the state in the context of financial globalization]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy*, no. 1 (2012): 282-298.

Petrychko, M. M. "Otsinka rinvia biudzhethnoi bezpeky Ukrainy: problemy ta shliakhy vyrishennia" [Assessment of Ukraine's Budgetary Security: Problems and Solutions]. *Ekonomichnyi prostir*, no. 97 (2015): 140-148.

"Sotsialno-ekonomichnyi rozvytok rehioniv Ukrainy: tendentsii pershoi polovyny 2017 roku" [Socio-economic development of regions of Ukraine: trends of the first half of 2017]. http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/region_Ukr-d43fd.pdf

Seryohin, S. M. et al. "Upravlinnia stratehichnym rozvytkom obiednanykh terytorialnykh hromad: innovatsiini pidkhody ta instrumenty" [Manage the Strategic Development of United Territorial Communities: Innovative Approaches and Tools]. http://www.dridu.dp.ua/proekt_ms/doc/monografiya_2016.pdf

"Valovy vnutrishnii produkt Ukrainy" [Gross domestic product of Ukraine]. Minfin. Finansovyi portal. <http://index.minfin.com.ua/index/gdp>

Vasylyk, O., and Mochernyi, S. "Finansova bezpeka" [Financial security]. In *Ekonomichna entsyklopediia*, vol. 3. Kyiv: Vydavnychiy tsentr «Akademiia», 2002.

Zubenko, V. V. et al. "Biudzhethnyi monitorynh: Analiz vykonannia biudzhetu za 2016 rik" [Budget monitoring: Analysis of budget execution for 2016]. IBSED, Proekt «Zmitsnennia mistsevoi finansovoi initsiatyvy (ZMFI-II) vprovadzheniia», USAID. Kyiv, 2017. http://www.ibser.org.ua/sites/default/files/kv_iv_2016_monitoring_ukr_0.pdf1